

УДК 72.01

П.Ю. Нагірний

ТИПОГРАФІКА У СИСТЕМАХ ОРІЄНТАЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Актуальність розробки систем орієнтаційної інформації та знакування населених пунктів суттєво зростає у міру розширення міжнародних зв'язків краю, підвищення туристичного інтересу, а особливо у руслі підготовки України до проведення футбольного чемпіонату Євро-2012. Однією із складових таких систем є типографіка та шрифтове вирішення візуальних комунікацій. При розробці стратегій розвитку населених пунктів важливою складовою є поняття іміджу міста, а це нерозривно пов'язано із стилем, для формування якого необхідно відповідно використовувати типографічні засоби.

На даний час стан систем орієнтаційної інформації, зокрема, шрифтового вирішення візуальних комунікацій є незадовільним. До уваги не беруться проблеми розробки шрифтів, які б відповідали вимогам до подачі такого роду інформації і передавали певні стильові особливості конкретної місцевості. У той самий час відомими є зарубіжні приклади шрифтових розробок такого рівня, наприклад британський транспортний шрифт [1] (рис. 1), та адаптація гуманістичних гротесків 60-х рр. до міських систем навігації [2].

ABCDEFGHIJKLMNO
PQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

Рис. 1. Британський транспортний шрифт

Важливими задачами є систематизація орієнтаційної інформації, забезпечення високого рівня інформативності для вітчизняних і закордонних відвідувачів і відображення особливостей та стильових традицій конкретної місцевості чи населеного пункту.

Метою даної статті є формулювання вимог до типографіки в орієнтаційних системах та їх реалізація на прикладі розробки шрифтової гарнітури для системи орієнтаційної інформації Львова із урахуванням його історичних особливостей.

До основних вимог типографічного вирішення об'єктів орієнтаційної інформації (зокрема, вказівників та інформаційних таблиць) потрібно віднести наступні.

Читабельність - інформація, що розміщується на вказівниках та інших об'єктах повинна зчитуватись за максимально короткий проміжок часу і бути доступною для максимальної кількості людей, у тому числі із вадами зору. Це виключає використання висококонтрастних, стиснених і компресованих гарнітур та обмежує використання антикв. У оформленні орієнтаційних знаків доцільно використовувати гротескні шрифти, позбавлені декоративних елементів. Напис повинен бути виконаний із використанням великих та маленьких літер у реченні. Не рекомендується написання назв ключових об'єктів тільки заголовними літерами. Розмір шрифту повинен бути достатнім для безперешкодного прочитання тексту з відстані кількох метрів, а також, у випадках дорожніх вказівників, прочитання інформації при русі автомобіля.

Стилістична відповідність - шрифт повинен підкреслювати образ населеного пункту, який залишається в уяві відвідувача. Варто відрізнити шрифтові гарнітури для оформлення інформації у великому промисловому місті і невеликому туристичному населеному пункті.

Естетичність - шрифт повинен бути красивим і функціональним водночас. Не допускається використання розповсюджених шрифтів з низькими естетичними характеристиками, зокрема, MS Arial, Comic Sans та ін.

Ліцензійність - якісний шрифт є результатом кропіткої роботи професіоналів. Тому при виборі шрифтової гарнітури із набору вже існуючих, або їх адаптації для конкретних потреб, обов'язковим є збереження авторських прав розробника. Для підкреслення особливостей населеного пункту в процесі роботи над його стилем та іміджем, необхідна розробка унікального набору шрифтів, які б відповідали розширеним вимогам конкретного завдання.

Розглянемо реалізацію перелічених вимог на прикладі розробки шрифтової гарнітури для системи орієнтаційної інформації Львова.

Особливістю міста є його давня історія і наявність сформованих стильових традицій, які на даний час практично повністю ігноруються. З іншого боку Львів позиціонується як сучасний, доступний туристичний осередок під гаслом "Львів – відкритий для світу".

При розробці гарнітури для міських вказівників було проведено дослідження історичних джерел, які б вказували на традиції оформлення міського середовища Львова. Основним таким джерелом є підбірки історичних фотографій міста кінця XIX – поч. XX ст. У цей час, за панування Австро-Угорської монархії, місто перебувало на найвищому щаблі свого розвитку і саме у цей період було сформоване його архітектурне середовище. Вибір

естетичних засобів того часу є найбільш відповідним при формуванні сучасного гармонійного міського середовища. У результаті вивчення фотоматеріалів виокремлюється характерний гротескний шрифт, який використовували при оформленні вітрин та вказівників у Львові в той час (рис. 2–3). Очевидно, що цей шрифт не був виключно львівським чи галицьким. Імовірно він належить до ряду гротесків, що набули поширення в другій половині XIX ст. в усій Австро-Угорщині. Але історично та естетично він найбільше відповідає міському середовищу Львова.

Рис. 2. Оформлення вітрин львівських магазинів на вул. Карла-Людовіка (сучасний проспект Свободи). Поч. XX ст.

На фотоматеріалах помітно кілька різних накреслень цього шрифту, зокрема виділяється стиснуте, потовщене та розширене накреслення. За результатами комп'ютерного аналізу та пошуку у шрифтовій базі [3] було встановлено, що саме цей шрифт не має прямих аналогів серед сучасних та оцифрованих історичних шрифтових гарнітур. Адаптацію та перенесення його на кирилічну основу ускладнювали відсутність зразків базового regular накреслення та практично повна відсутність у джерелах прикладів маленьких літер. Також потрібно враховувати наміри міста долучитися до сучасних європейських туристичних центрів, тому і гарнітурі необхідно надати сучасних, динамічних рис.

У результаті роботи були проаналізовані існуючі зразки шрифту, встановлено його характерні риси (рис. 5). При побудові шрифту за модуль прийнято товщину основного штриха (рис. 6). В результаті створено кілька накреслень сучасного геометричного гротеску. Базовий шрифт наведений на рис. 7).

Рис. 3. Вітрини пасажу Миколая (зараз не існує). Поч. XIX ст.

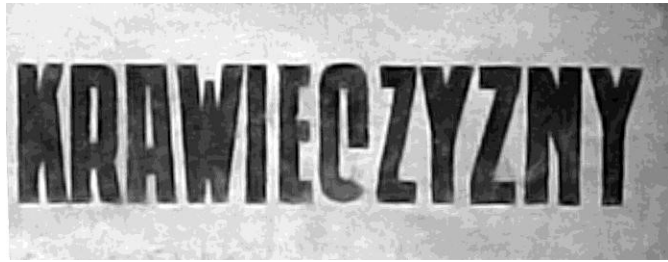
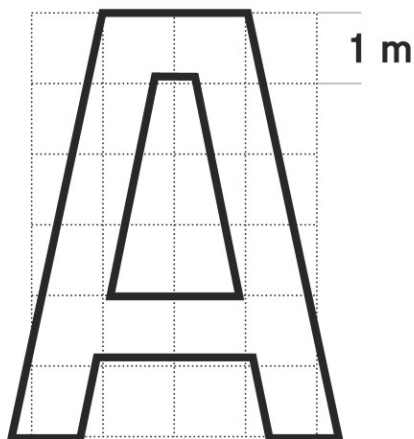

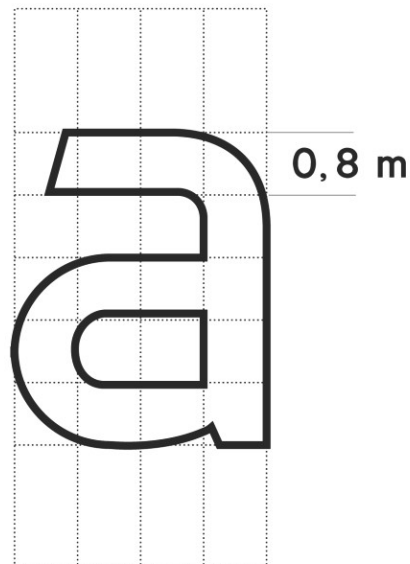
Рис. 4. Фрагмент настінного рекламного напису

Рис. 5. Характерні риси шрифту

а)

б)

Рис. 6. Побудова літер по модулю

A B C D E F G H I J
K L M N O P Q R S
T U V W X Y Z
a b c d e f g h i j
k l m n o p q r s
t u v w x y z

А Б В Г Д Е Є Ж З И І ІІ
Й К Л М Н О П Р С Т У
Ф Х Ц Ч Ш Щ Ю Я Ъ
а б в г д е є ж з и і іі
й к л м н о п р с т у
ф х ц ч ш щ ю я ъ

Рис. 7. Базове накреслення львівського муніципального шрифту

На підставі базового шрифту розробляються інші накреслення, зокрема **bold**, **condensed** та **extended**.

При розробці системи орієнтаційної інформації Львова пропонується використати запропонований сучасний варіант львівського муніципального шрифту.

Подальші роботи проводяться у напрямку конкретизації змісту та варіантів стильового вирішення орієнтаційної інформації Львова.

Список використаних джерел

1. <http://www.cbrd.co.uk/roadsfaq/#36>
2. http://www.tbs-sct.gc.ca/fip-pcim/man_4_5_e.asp
3. www.whatthefont.com

Анотація

У статті сформульовано загальні вимоги до типографіки у системах орієнтаційної інформації та наведено приклад розробки шрифту для потреб міста.

Аннотация

В статье сформулированы общин требования к типографике в системах ориентационной информации и приведено пример разработки шрифта для нужд города.